

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre 5 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 5 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyitlatter sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Politikai áramlatok.

Budapest, július 6

(R.) A magyar országgyűlési pártalakulások kiindulási pontját az 1867-iki kiegyezési alap képezi. Ezzel a kiegyezési alappal a régebbi politikai pártalakulási reminiscenciák és tradíciók teljesen meglettek semmisítve. Valamint ez a kiegyezés megváltotta Magyarországot állását a régi Magyarországhoz képest, akként fordított a politikai áramlatokon is. Sem a régi konzervatívok, kik a független és felelős magyar miniszteriumot perhorreskálták és az 1848 előtti dikasztériális rendszer visszaállítása után áhitoztak, sem a hatalmas szavú Kossuth Lajos nem volt képes a kiegyezési alapra fektetett politikai fejlődés irányát megváltoztatni. Most már harmincz év múlva Kossuth Ferencz is elismeri, hogy ezen a kiegyezési alapon Magyarország összes jogait érvényesítheti. A régi konzervatívok pedig mindjárt megalkudtak az új helyzettel és a Deák-párt, mint az akkori guvernementális párt körül sorakoztak, védendő azt az alapot, melynek alapelveje az Ausztriával való szövetség a Habsburgház nagyhatalmi állásának biztosítása céljából.

A régi liberális és konzervatív párti reminiscencia tehát a kiegyezéssel oda fejlődött, hogy többé már nem ezek a színek választották el és különböztették meg a pártokat, hanem a szerint sorakoztak, amint az 1867-iki alapot elfogadták, vagy ahhoz közelebb avagy távolabb állottak. A polgári és politikai szabadságjogok, magánjogi és közjogi egyenlőség a kiegyezéssel együtt majdnem egyszerre létesült. A Deák-párt nem nevezte magát ugyan szabadelvűnek, de úgy a Deák-párti kormányok vezérférfiai szabadelvűek voltak, valamint alkotásaikat is a szabadelvűség jellemzi. Ezeket a szabadelvű alkotásaikat pedig megcsinálták jóformán a régi konzervatív vagy legalább is mérsékelt irányzatu politikusok közreműködésével, kik a Deák-pártot éppen az 1867-iki alap fenntartása és megóvása céljából támogatták. Az egész klérust, a főpapságtól lefelé mind ott találjuk a Deák-párt táborában, pedig ez a párt vitte keresztül a közoktatási reformot, a bevett választásfelekezetek viszonyosságáról és egyenlőségéről szóló törvényt, a melynek egyik szakaszából keletkezett aztán 22 év múlva éppen ez a mai egész egyházpolitika. De a klérus támogatta mindennek daczára a Deák-pártot és nem igen volt rá eset akkor, hogy katolikus pap a függetlenségi párthoz csatlakozzék, a mint azt most oly sokan teszik. Sőt voltak már papi függetlenségi képviselők is az újabb időkben. A Deák-párt tehát jóformán felszívta a régi konzervatív párt elemeit és szövetségeseit.

Az 1874-iki fuzióval pedig a kiegyezés ellenzőinek legtevékenyebb csoportját, a halközép pártot vette fel az 1867-iki kiegyezés védelmének sáncaiba. Mikor Tisza Kálmán lett miniszterelnök, akkortáiban egy udvari pletykát terjesztettek. Azt beszélték, hogy egyik, valóban providenciális magyar államférfi azt tanácsolta volna ő felségének, hogy ne tartson tőle, Tisza Kálmán és páthivei lesznek a kiegyezésnek a legelszántabb védői. Ezen hír valódiságáról nem kezeskedhetünk, de Tisza Kálmán és közvetlen politikai párt-hiveinek szereplése csakugyan igazolta ezt a föltevést, hogy ők lesznek a kiegyezés legelszántabb hivi. Ugyancsak annak idején ezt a balközépet protestáns és kálvinista pártnak csufolták, mert tagjai csaknem mind kálvinista vallásúak voltak, ami talán abból is magyarázható, hogy Tisza Kálmán első politikai barátait a híres protestáns-patens elleni küzdelemben szerezte, melyben Tisza Kálmán oly fényes és hazafias szerepet játszott, hogy még a katolikus főpapság néhány kitünősége is nyíltan rokonszenvezett vele. Erre vonatkozólag meg azt mondták, hogyha Tisza Kálmán kormányra jut, képes lesz arra, hogy a vallási és politikai diszidenseket abszorbeálja. Így létesült aztán csakugyan az a bibliai egy akol és egy pásztor-féle állapot az 1867-iki kiegyezés körül és megalakult az új szabadelvűpárt, mely Tisza Kálmán alatt sem alkotásaiban nem volt szabadelvű, de ezen felül a függetlenségi és 48-as párt által a szabadelvűség tekintetében messze tulszárnyaltatott. Ugyhogy erre a Deák-párttal fuzionált pártra csakugyan nem illett a neve, a melyet felvett. Inkább 1867-es konzervatív-pártnak, a kiegyezési alapot fenntartó pártnak kellett volna nevezni, mert csakugyan Tisza Kálmán 15 éves kormányzása alatt semmiféle klerikális, ultramontán, katolikus és konzervatív pártalakulás nem jöhetett létre, mert Tisza politikájával szemben nem is volt jogosultságuk ezeknek a speciális pártoknak.

Hisz a politikai irányzatoknak szabadelvűre és nem szabadelvűre való felbontása Tisza bukása után nyomban kiadott februáriusi rendelet és azt követő egyházpolitika folytán következett be, mert addig nem vált aktuálissá a kérdés. Mikor aztán a szabadelvűpárt igazán szabadelvű politikát kezdett követni, ez majd felbontását okozta és megint csak az 1867-iki alap védelme mentette meg, miként a főrendiházi viták szónokai ki is fejtették, hogy az egyházpolitikát a 1867-iki kiegyezési alapot fenntartó párt védelméből megmentése céljából támogatják. Az 1867-iki kiegyezést ellenzők táborában pedig éppen ellenkezőleg hatott az egyházpolitikai akció. Azokat felbontotta,

szétverte és éppen a függetlenségi párt legkuruczabb árnyalatát terelte az 1867-iki kiegyezési alap védőinek sorába, a szabadelvűpárt existenciáját képező egyházpolitika mellé.

Es valóban jóformán ezek a függetlenségi szövetségesek mentették meg az egyházpolitikát és vele az 1867-iki kiegyezést. Viszont a függetlenségi párt kevésbbé szabadelvű elemei abba a furcsa helyzetbe jutottak, hogy saját álláspontjuk, a függetlenségi alap ellenére, annak hátrányára kellett támadniok az egyházpolitikát, mert egy olyan párttal, Zichy Nándor lelki vezérlete alatti néppárttal, keveredtek szövetségbe, mely nem csak a szabadelvű eszméknek, de a függetlenség eszméjének is esküdött ellensége. Hisz egyenesen visszautasította Zichy Nándor gróf azt a feltételt, hogy valaki néppárt lehessen a kiegyezési alap elfogadása nélkül.

De maga a néppárt jutott a legfurcsább helyzetbe. Jóformán lehetetlen, életképtelen ez a párt. Egy nagy abszurdum. Mert az általa hajszolt revízióhoz csak a szabadelvűpárt megsemmisítése, tehát a kiegyezési alap lerombolása után juthat. Ha pedig szigoruan ragaszkodik a kiegyezési alaphoz, akkor nem szabad támadnia, gyengítenie a szabadelvű pártot.

Ennek aztán a jövő választáson az lesz a logikus következménye, hogy a néppárt harcába fog állani az összes pártokkal. Azok mind ellenségei lesznek. Minél inkább izgat a néppárt, annál inkább védelemre sarkalja a szabadelvű elemeket és pedig a szabadelvűpárt körül. A néppárt tehát azt éri el, hogy a szabadelvűpárt megerősödik, a függetlenségi párt meggyöngyül, a képviselőház azon pártjai, a melyek ellenették az egyházpolitikát, mint különösen a nemzeti párt, de meg az Ugron-párt összemorzsolódik. Ezek helyeit elfoglalhatja talán a néppárt, tehát a saját szövetségeseit turja ki, de a szabadelvűpártnak nem tud ártani.

A magyar polgári törvénykönyv.

Arad, július 6.

A magyar polgári kódex létrejötte, mint illetékes forrásból értesültünk, igen öröndetes lépésekkel halad előre. Az Erdély Sándor igazságügyminiszter által tavaly egybehívott kodifikáló bizottság tagjai közt a monumentális munka fel van osztva és az egyes szerkesztők keze alatt a törvények megalkotása szemmeláthatólag gyorsan közeledik befejezéséhez. A dologi jog már meglehetősen előrehaladott stádiumban van. A családi jognak a gyámsági és gondnoksági része revízió alatt áll és nemsokára be lesz fejezve. Az örökösödési jognak Tóth István által elkészített tervezetét a kodifikáló bizottság szintén revízió alá veszi és ügyet vet rá, hogy ez az elaborátum szervesen bele legyen illeszthető a polgári törvénykönyvbe. Ezenkívül foglalkozik a bizottság a polgári törvénykönyv megalkotásánál nagy fontossággal bíró elvi

kérdések megoldásával is. Ezek az elvi kérdések a következők: A birtokminimum, a holtkezi birtokok és hitbizományok, a házassági vagyoni jog, az ági örökösödés és végül az a kérdés, vajjon legyen-e a kódexnek egy általános része is, vagy sem. Mindezekre a kérdésekre nézve a tárgyalási anyag öszig anynyira elő lesz készítve, hogy szeptember és októberben a szerkesztő bizottság plénuma dülőre fogja azokat juttathatni. A polgári törvénykönyv kodifikációjának munkája eddig oly tempóban haladt előre, hogy minden valószínűség szerint már két év múlva az egész tervezet kész lesz a nyilvánosság kritikája elé lesz bocsátható. Ha semmi akadály nem jön közbe, három, legkésőbb négy esztendő múlva a kormány már abban a helyzetben lesz, hogy a polgári törvénykönyvet a parlament elé fogja terjeszthetni.

Mikor lesznek a választások?

A „Politikai heti szemle” írja: Az ország közvéleményének megnyugtató véget ért. Ezzel kijelenteni, hogy a politikai képviselőház feloszlata és az új választások elrendelése felől a napisajtóban elterjedt hírek teljesen alaptalanok. E tendenciózus híreknek nem lehetett egyéb célja, minthogy a néppárti és az Ugronféle függetlenségi és 48-as párti országos szervezkedések iránt az érdeklődést ekként fölkeltsék. Irányadó körökben azonban egész nyugodtan szemlélik azokat a politikai kirándulásokat, amelyeket különösen a néppárt csinál majdnem mindig vasárnap és ünnepnapokon.

A kormányra ezzel éppenséggel semmi féle nyomást sem képesek gyakorolni sem politikai tekintetben, de még a képviselőház feloszlata iránt sem.

Ujabb értesüléseink szerint ugyanis majdnem bizonyos, hogy a jövő év március előtt választások nem lesznek. Eddigiterv szerint az új képviselőház jövő évi husvét utáni héten jönne össze alakulás végett. De nincs is sok a képviselőház idő előtti feloszlására. Ha esetleg obstrukció lenne a jövő évi költségvetési javaslatnál szemben, úgy több hónapi indeminatívvel oszlatták szét a házat annak idején. Az ellenzéki erőszakoskodás legfeljebb csak a kormány malmára hajtáná a vizet, de az ellenségeknek semmire esetre sem használna.

Ugronék és a néppárt.

— Saját tudósítónktól. —

[Nagy-Kanizsa, július 6.]

A piarista Hévizy az Ugron-féle függetlenségi pártnak egyik oszlopos tagja. Ez a párt a stomfai és a nyitrai választások alkalmából annyi propagandát csinált a néppártnak, hogy a néppárti eszmének elvetett sarkányfogai kikelték több Ugronista kerületben is, így nevezetesen Hévizy kerületében Nagykanizsán. Hévizy tegnap tartotta beszámolóját, a melyre elment a pártvezér Ugron Gábor is, több képviselőtársa: Pázmándy, a két Szalay és Sima Ferencz társaságában. Mind e nevek jóhangzásának a néppárti fülek előtt. E nevekkel kívántak hatni a néppárti szelleművé lett szélsőbaloldali közönségre.

A sarkányfogak azonban már jobban keltek ki, mintsem maguk is gondolták volna s így történt aztán, hogy a néppárt félig-meddig bevallott szövetségesei nolens-volens kénytelenek voltak ma határozott állást foglalni a néppárt ellen. Beléjük harapott a néppárt sők má visszaharaptak s most ismétlődik Nagykanizsán a rókafogta csuka és a csukafogta róka meséje.

A képviselőknél a vasutól való bevonulása közben már kellemetlenkedett a néppárt egynémely helyütt:

„Eljen a néppárt” kiáltásokkal.

A beszámoló beszédben Hévizy amikor

az egyházpolitikáról szólva Wekerlét emlegette, felhangzott az

— Eljen Wekerle!

Papi állásból folyt, hogy nem szavazta meg a polgári házasságot, a szentesített törvény előtt meghajol, de a szükségnek mutakozó módosításokat szorgalmazni fogja. Elítéli azokat, akik a vallás zászlóját korteskedéssel szennyezik be. Pázmándy Dénes és Förster Aurél főleg Tisza Kálmán nagyváradi beszédével foglalkoztak.

Ugron Gábor szerint a fakultatív polgári házasság lett volna igazán liberális. A törvénynek engedelmességek, de elveik érvényesítéséről le nem mondanak. Hiba volt a függetlenségi párttól, hogy támogatta a kormányt, mert itt lett volna alkalom az 1867-es rendszernek a bukztatására is. A néppárt udvari politikát követ. A 67-es pártok, mind feketesárga politikát követnek, ne higgyenek tehát szoknak, még ha bármely hizelgő ozzimmel is akarnák magukat belopni a nép szívébe.

Hol voltak a néppárt vezetéi 29 éven át? Mindig a kormányparton voltak. Igaz, hogy most sérelmeket szenvednek, de ennek maguk az okai, miért nem küzdöttek a néppel? — Végül ajánlotta a választók figyelmébe Hévizyt, mint Kapisztrán Jánost.

Még Sima Ferencz szólt, asután Kiskanizsára mentek át.

Itt Hévizy János beszámoló-beszéde közben többször éljeneztek a néppártot. Ennek tulajdonítható, hogy az utána következő szónok, Sima Ferencz képviselő beszédeben kizárólag a néppárttal foglalkozott s többek között azt a kijelentést is tette, hogy ő késs örömmel átengedi Zichy Nándor grófnak, a néppárt vezérének azt a választókerületet, a hól őt egyhangulag megválasztják, csak azt köti ki, hogy Zichy álljon a 48-as alapra.

Utána Ugron Gábor beszélt, a ki szintén a néppárttal foglalkozott s itt is elmondotta álláspontját.

Szétugrasztott néppárti gyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Vasvár, július 6.

A tegnapi néppárti gyűlést, a melyen Esterházy Miklós Móricz, Molnár János apát, Kálmán Károly sóskuti plébános, Bakonyi Elek akartak beszédet mondani, az 1000 főt meghaladó liberális tábor a legnagyobb lelkesedés közt szétugrasztotta.

A liberálisok nem engedték szóhoz jutni Esterházyt és ezer torok kiáltotta feléje: muszkavezető, népbolondító stb.

Százán és százán követelték tőle tényészbikákat, óhajtván, hogy ne csak szellemileg, hanem anyagilag is mozdítsa elő a baromtenyésztést. Majd Molnár apát igyekezett beszélni, de neki se sikerült szóhoz jétni. Az emeivényen álló papokat súlyosan inzultálták. Óriási zaj, borsasztó riadalom támadt, miközben Molnárfy főszolgabíró óriási erőfeszítést tette kedélyek lecsillapítására.

A néppártiak által összeösdített sőpredék két liberális választónak fejét verte be. Egy liberális választót késekkel szurkáltak össze.

A főszolgabíró végre feloszlatta a népgyűlést.

Esterházy és a papok mélyen leverve hagyták al az emelvényt és a Domonkos-zárda udvarára vonultak csekély számú hivatással ott esendes tanácskozásokat folytattak. A liberálisok teljesen és végkép összezúrták a néppártot, melynek Vas megyébe való bevonulása oly fiaszóval végződött, mely eddig páratlanul áll az országban.

A roppant vereség teljesen demoralizálta a néppártot. A liberálisok lelkes tüntetést rendeztek Békásy István nagybirtokos, a leglelkesebb liberális vezérférfiak egyike s

Horvát József ügyvéd, a kerület szabadelvű pártelnöke mellett, kik leginkább tették lehetővé a roppant sikert.

A néppárt ellen felvonult tábor élén állott Vasvár egész értelmisége és előjárósága. Mester József városbíró tapintatos vezetése alatt, ki már 16 év óta vezeti a város ügyeit. Vasvár, Kolta, Ballavár, Andrásfa, Győrvár, Cszkó, Rába-Hidvég nagyközségek értelmes és vagyons lakossága hatalmas kocsisorokkal növelték a liberális vábort.

Este bankett volt, melyen az első tósztot Bánffy Dezső báró miniszterelnökre, a másodikot Perozel belügyminiszterre mondták.

Megyei és városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1896. évi július hó 8-ik napján délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

28. Szathmáry Lajos városi segédtiszt kérvénye 6 heti szabadság idő engedélyezése iránt.

29. Sztojka József városi adóügyi számtiszt kérvénye 5 heti szabadságidő engedélyezése iránt.

30. A tanács jelentése vagyonsbukott Létán és Münnich cég csődtömeg kára és veszélyére a város részére szükséges vas anyagok szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

31. U. az Petkovics Ivánnak a gulyalegélbeli 42. 43. 44. 45. és 109. sz. összesen 26 651/1100 hold.

32. U. az Jovanov Trifu és társainak a birkás dülöbeli 305. 306. és 307. sz. 14 414/1100 hold.

33. U. az Sztana Jánosnak a nagylegélbeli 90. sz. 5 hold.

34. U. az Ménesi Andrásnak nagylegélbeli 103. sz. 5 hold.

35. U. az Jug György és özv. Dresein Györgynének a nagylegélbeli 79. sz. 11-396/1100 holdföld bérletének meghosszabítása iránti kérvénye tárgyában.

36. U. az a város város részére 1895/97 évben szükséges tűzifa szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

37. U. az a jelenleg Leopold Mór által bérben tartott ménesvölgyi 199 313/1100 hold föld bérbeadása iránt tartott árverés eredményéről és Halász István és társainak ezen földnek kisebb részleteknek való bérbevétele iránti kérvénye tárgyában.

38. U. az a jelenleg Farago István által bérben tartott nagylegélbeli 80. sz. 5 hold.

39. U. az a jelenleg Burián Arszá által bérlet gulyalegélbeli 41 sz. 11 97/1100 hold.

40. U. az a jelenleg Bojtor János által bérlet gulyalegélbeli 25 sz. 5 hold.

41. U. az jelenleg Balogh István által bérlet gulyalegélbeli 37 sz. 5 hold.

42. U. az a jelenleg Novák Euthymus által bérlet postaréti 5. 223/1100. hold.

43. U. az a jelenleg Berárszky Mihály által bérlet nagylegélbeli 64 sz. 5. hold.

44. U. az a jelenleg Fericsán Illés által bérlet nagylegélbeli 91 sz. 5. hold.

45. U. az a jelenleg Osztoin Mihály s társai által bérlet 49. 100/1100 hold.

46. U. az a jelenleg Polonyi Mihály által bérlet Marko dülöbeli 8. 617/1100 hold.

47. U. az a jelenleg András György által bérlet gulyalegélbeli 54 sz. 5 hold.

48. U. az a jelenleg Burián Arszá által bérlet gulyalegélbeli 40 sz. 5 hold.

49. U. az a jelenleg Duma János által bérlet gulyalegélbeli 50 sz. 5 hold.

50. U. az a jelenleg Dogmanov Lázár által bérlet nagylegélbeli 108 sz. 6. 780/1100 hold.

51. U. az a jelenleg Dupák Mihály s társai-val bérlet nagylegélbeli 92. sz. 5. hold.

52. U. az a jelenleg Heiberger János által bérlet sórház körüli 30. 766/1100. hold.

53. U. az a jelenleg Fericsán György által bérlet nagylegélbeli 92. sz. 5. hold.

54. U. az a jelenleg Heiberger János által bérlet sórház körüli kisajátított Holt-Maros mederben fekvő 7 163/1100. hold.

55. U. az a jelenleg Gruber Gyula által bérlet Szt. Pál uti 247 431/1100 hold.

56. U. az a jelenleg Ring Henriette által bérlet nagylegélbeli 13. és 14. sz. 89. 600/1100

hold föld bérbeadása iránt tartott árverés eredményéről.

57. A nagyméltóságú m. kir. belügyminis-
teriumnak intésvénye az 1895 évi zárszámadások
jövahagyása tárgyában.

Arad, 1896. július hó 4-én.

Kiadta
INSTITORIS KALMÁN,
főjegyző.

Az egyetemes közoktatási kongressz- szus II. összes ülése.

— Az „Aradi Közlöny” tudósítójától. —

Budapest, július 6.

A kiállítás ünnepélyek oszlopkát ma is
megtöltötte a tanügy lelkes munkásainak
serege.

Az ülést Heinrich dr. elnök rövid-
del 9 óra után megnyitván, előterjeszti, hogy
Ő felségétől a hozzá táviratban intézett hó-
dolójú üdvözlésre, személye körüli miniszter-
től sürgöny válasz érkezett, s Ő felsége kö-
szönetét fejezi ki a kongresszus hódola-
táért.

Az elnök bemutatja Rényi Rezső mi-
niszteri titkárt, ki Wlasiacs dr. közokt.
miniszter megbízásából a kongresszust mai
ülése után villásreggelire meghívja.

Napirendre kitűzetik 1. „Az állam
és iskola”. 2. A tanítók háza és a
tanító egyesületek szövetsége”
ozimú tételek. Az első tétel előadója Sebe-
styén Gyula, ki vázolja az oktatás történe-
tét a következő határozati javaslatot ter-
jeszti be:

1. A közoktatás nem csupán a kultúra,
humanitás, egyéni haszon és boldogulás dolga,
hanem első sorban és mindenek fölött az ál-
lamhatalom kérdése, az államfenntartás intéz-
gans része. Közoktatásunk terén minden intéz-
kedésnek ebből az elvből kifolyólag, ebben a
szellemben és irányban kell történnie.

2. A fentebbi pontban kifejezett elvből
egyenest következnék ugyan a közoktatás-
nak államivá tétele; de a kongresszus a tör-
nemi fejlődés útján haladva s annak területeit
tisztelve, nem óhajtja a radikális megoldást;
annyival kevésbé teszi ezt, mivel az oktatás
szabadságát az államhatalom érdekeivel és kö-
vetelményeivel megegyeztetetők tartja.
Egyesek, testületek, szövetségek, egyházi és
világi hatóságok tarthatnak fenn iskolákat, de
az oktatás csupán akkor az állam mandátum-
sai végzik a törvényben megállapított feltéte-
lek mellett.

3. A mennyiben közoktatási törvényeink
az 1-ő pontban kifejezett elvnek meg nem
felelnek, annak értelmében revízió alá veen-
dők. A revízió mindenképp a következők-
re terjesztendő ki:

a) az iskola-állítási és fenntartási joga, és
feltételei és követelményei akképen állapítan-
dók meg, hogy az állam legfőbb érdekei teljesen
biztosítva legyenek;

b) tanítói és tanári képesítést csak az ál-
lam adhat; tanítók és tanárok alkalmazása,
felfüggesztése, elmozdítása, nyugalmazása, va-
lamint fegyelmi ügyeik az állam hozzájárulása
nélkül el ne intézethessenek;

c) a közoktatás felügyelete akképen szer-
vezendő, hogy a törvények végrehajtására
nézve teljes biztosítékot nyújtson, hogy fo-
galmat szerzhessen az állam akaratának s
megakadályozhassa azt, a mi az állam érde-
keivel ellenkezik. Elvéből szükséges, hogy a
felügyelet egyfelől nagyobb egységekbe fog-
laltassék össze (tankerületek), másfelől decon-
tralizáltassék (járásai felügyelet) s intenzívebbé
tételén, végrehajtó hatalommal is ruház-
tassék fel.

Az előadót az egyetemes ülés élénken
megtapsolta. Utána dr. Bekes Manó lépett
az előadói asztalhoz, ki Sebestyén által
proklamált nagy elvek és eszmék kiegészítése-
kép szól a napirend vételéhez. Szép beszédét
a kongresszus figyelemmel halgatta s elismer-
ésben részesítette, annak bevégezésével be-
nyújtja a következő határozati javaslatot;

1. A közoktatási intézmények csakis ak-
kor működhetnek teljes sikerrel, ha úgy szel-

lemi, mint anyagi tekintetben a politikai ható-
ságok és az egész társadalom minden részé-
nek meleg érdeklődése kíséri; ezért szükséges,
hogy iskola és társadalom folytonos kölcsön-
hatásban legyenek egymással.

2. Az iskolai tanítással sem az egyén,
sem a nemzet nevelése befejezést nem nyer-
hat. Szükségesnek tartja a kongresszus, hogy
oly egyének részére, akik iskolába már nem
járhatnak, olyan intézmények létesüljenek, me-
lyek az egyének tudásvágyának kielégítésére
és képességeik fokozására szolgáljanak. (Fel-
nőttek elemi oktatása, népkönyvtárak, néphá-
zak, gazdasági iskolák, a dán paraszategyetem,
az angol és amerikai university extension, a
magyar Szabad-Lyceum stb.)

3. A társadalom művelésére, a tudomá-
nyos ismeretek népszerűsítésére és közlésére
leginkább a tanítók és tanárok hivatottak.
Szükséges, hogy e végből tanítók és tanárok
vidékünk egyesületekbe tömörüljenek, melyek
a tudományos ismereteket népszerűsítik, a
gazdálkodás terén létesült újabb, csészertü viv-
mányokkal a népet megismertetik, szövetkeze-
teket létesítenek stb., saóval a szellemi és
anyagi élet tökéletesítésének eszközeivel a
népet megismertetik.

4. A tanító és tanár az egész nemzetre
csakis akkor gyakorolhat olyan hatást, a
minőt modern nemzeti alakulásunk igényel, ha

a) a tanítói állás anyagiilag és erkölcsileg
folytonosan a kor igényeihez képest emel-
tetik;

b) ha a tanító semmiféle olyan akcióztól,
mely tanítói működésének oszorbítása nélkül,
a közügy érdekében kifejtendő, el nem tiltatik;

c) ha az iskola a vidék szellemi életének
és erkölcsi érzületének ápolásával az egész
társadalom vezetőjévé válik.

A kongresszus örömmel fogadja a be-
nyújtott javaslatokat s azoknak azon pontjait,
melyeket a szakosztályok nem tárgyaltak, hoz-
zájuk utasítja.

„A magyar tanítók háza” ozimú
második tételét dr. Göör József adja elő.
fejtegeti a tárgy fontosságát s annak meg-
valósítása tárgyában szükséges eszközök meg-
szerzésére hívja fel a figyelmet. Ozolja az in-
tézmenyek: 1. az hogy tanítók és ta-
nárok gyermekeinek magasabb
kiképsése lehetővé tételének, 2. hazaitanárok és tanítók egye-
sületei s azok tagjai állandó
hajlékot találhassanak, 3. ott-
hont teremtsenek a tanítói ka-
szinónak, mely a tovább kép-
zést, a társadalmi érintkezést
előmozdítaná.

Javaslatára oda konkludál, hogy a tanítók
házának létesítésével bizassék meg az országos
bizottság.

Az ülés tárgyai kimerítettén, elnök a
villásreggelinek miként leendő lefolyását is-
merteti s Eötvös sirjának megkoszoruzására
hívja meg a tagokat.

A hála ünnepe.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 6.

A magyarországi tanítók ma olyan ünne-
pet ültek, mely lelkük nemességének becsüle-
tére válik. A kiállítás ünnepségeinek oszlo-
kában azért gyülekeztek össze a kongre-
szusra feljött tanítók, hogy a népoktatás moz-
galmaiban több évtized óta áldásosan részt-
vevő Péterffy Sándornak, a budapesti polgári
tanítóképző intézet nyugalmazott ta-
nárának, a tanítóképző intézeti tanárok or-
szágos egyesülete elnökének hódolatukat im-
pozáns módon kifejezzék.

A tanítók megfestették az arczképét a
kitünő pedagógusnak, ki egyszerű tanítóból
lett a maga erejéből a magyar közoktatás
vezérkarában az első egyike, annak a leleple-
zésére jelentek meg a tanítók képviselői és
nagy előkei közönség, mely a budapesti tár-
saság különböző köreiből alakult. A közokta-

tási kormányt Szathmáry György mi-
niszteri tanácsos képviselte.

Az ünnepséget délelben Somlai József
árva-házi igazgató nyitotta meg rövid beszéd-
del, mely után küldötség ment az ősz peda-
gógusért. Mikor megjelent az orgona bugó
szózata mellett elénekelte a közönség nemzeti
hymnuszunkat, azután Lakits Vendel inté-
zett Péterfyhez szép, szívből való ünneplő
szózatot. Beszédje végén lehullott a lepel a
sikerült festményről, mire a közönség éljenzett
és tapsolt, az ünneplőt pedig könyezve állott
ott teli szívvel, teli boldogsággal.

Pósa Lajos volt a következő szónok, ki
dalban köszöntötte fel a tanítók tanítóját. Így
szólt a csengő szavú poeta:

Jó Péterffy Sándor, légy üdvöz légy áldott!
Nem hostunk borestyánt, nem hostunk virágot.
Kertek rózsáit is leszedhettk volna
Édes koszorúnak fenkölt homlokodra;
Hejde az a virág oly hamar mulandó,
Mint a verőfényen illanó pillangó!
Örökre beirtad nevedet szívünkbe,
Örök nyíló virág borítsa fejedet.
Kéblünk mélvén fakad koszorúd virága,
Soha el nem hervad: a szeretet, hála.
Szívünkben köszöntünk, lelkünkben hódolunk,
Hőfőhár szakálu kedves apostolunk!

Jó Péterfi bácsi, tanítóknak atyja!
Arany a te lelked minden gondolatja.
Kibontod szivedből a könyv letörlőjét:
Aldott jószágodnak légy seiyem kendőjét,
Bontod, bontogatod, egyre göngyölgeted,
Könyvet, verejtéket egyre törölgeted,
Törölgess, törölgess! Aldjon egék ura,
Lábod nyomába jár mindig az imája,
Törölgess, törölgess! Arunk hadd induljon,
Hogy tövises utjok virágba boruljon.
Légy seiyemkendődnek gyöngyökkel áldozunk,
Hőfőhár szakálu, kedves apostolunk!

Jó Péterfi Sándor, mi voltál te nekünk!
Sötét éjszakában égő szövétnekünk.
Osillagunk, vesérünk a haladás útján,
Frissítő forrásunk a sivatag pusztán,
Nemzeti érzésnek és tárogatója;
Nemzeti eszmének lobogó zászlója.
Te vagy a mi derűs ébresztő hajnalunk,
A mi küzdő kardunk, a mi diadalunk!
Villogj, te aranykard! Lóbogj te lobogo!
Harsogj a jövőnek, te és tárogató!
Mi utánad megyünk, mi veled harcolunk,
Hőfőhár szakálu, kedves apostolunk.

Pósa szavai után Péterffy intézett tisz-
telősihez néhány köszönő szót. A gyűlések ve-
zető szónoká remegő, fátyolos hanggal be-
szélt, kevés szót talált a sok érzéshez, mely
eseményekben gazdag életének e legszebb pil-
lanatában eltöltötte.

A szép ünnep a „Szózat” eléneklésével
fejeződött be.

Felhívás

az aradi szabadelvűpárt tagjaihoz!

A központi választmány által elkészít-
tett választók névjegyzéke, a törvény ér-
telmében, folyó hó 5-től 15-ig a város-
házán közszemlére van kitéve.

Pártunk t. tagjaicak b. figyelmét fel-
hívjuk, ne mulasszák el azon idő alatt,
meggyőződést szerezni arról, vajjon nem
lett-e a párttag neve kihagyva, ha pedig
a jegyzékben előfordult, helyesen van-e a
név, életkor, foglalkozás és
lakás beírva.

Azon esetben, ha nincs vaiaki választó-
nának felvéve, vagy hibásan van beírva,
akkor ez ellen, az 1874. évi XXXIII. t. cz.
44-ik §-a értelmében július 15-ig írásbeli
felszólalás beadandó.

Megemlítjük, hogy minden választó
polgárnak jogában áll bármely jogtalan
felvétel vagy kihagyás miatt is — a vá-
lasztási névjegyzék ellen felszólalni.

Tisztelettel értesítjük pártunk t. tag-

jait, hogy intézkedésünk folytán Steinhardt Mór dr. ügyvéd ur (Vörösmarty-utca 3-ik szám alatt) irodájában, az összes előforduló felszólalások díjtalanul elkészítettnek.

Aradon, 1896. évi július hó 6-án.

As aradi szabadelvű párt elnöksége.

ARADI KÖZLÖNY.

Itt az új félév. Ezen alkalomból bizalommal kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az „Aradi Közlöny” július-szeptemberi negyedéves, illetve július-decemberi féléves folyamára előfizetéseiket meelőbb megújítani kegyeskedjenek, hogy a lap szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

Mint eddig tettük, úgy ezután is gondoskodni fogunk arról, hogy olvasóink az eseményekről a leggyorsabban és kimerítően értesüljenek. Különös gondot fordítunk helyi rovatainkra s intézkedtünk, hogy az „Aradi Közlöny” olvasó közönségének az új félévben is minden nap alapos információkból merített, megbízható és terjedelmes távirati tudósításokkal szolgáljunk úgy a fővárosból, — kivált a most oly fontos politikai mozzanatokot illetőleg, — mint a hazából s a nagy világból egyaránt.

Az „Aradi Közlöny”, mint az aradvárosi és aradmegyei szabadelvű párt hivatalos lapja, teljes erejével arra fog törekedni, hogy a párt ügyeit, érdekét töle kitelhetőleg legjobban szolgálja s a párt igen tisztelt tagjait idején értesítse mindarról, amit a párt érdekébtudniok kell.

Szóval azon leszünk, hogy tisztelt olvasó közönségünk igényeit minden irányban kielégítsük.

Fürdőre, vagy nyári üdülésre utazó t. előfizetőinknek az „Aradi Közlöny”-t szives kegyességgel utánküldjük, azon esetben is, ha tartózkodási helyüket több ízben változtatnák. Ez esetben kérjük egy levelező lapon a kiadóhivattal tudatni a pontos címet.

AZ „ARADIKÖZLÖNY”

előfizetési ára:

HELYBEN,		VIDÉKEN,	
háshoz hordvat:	postán küldve:	1 évre	1 évre
1 évre . . . . . 12.—	1 évre . . . . . 14.—	1/2 évre . . . . . 8.—	1/2 évre . . . . . 7.—
1/2 évre . . . . . 6.—	1/2 évre 5.50	1 óra . . . . . 1.—	1 óra 1.20

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal, (Aradi és csanádi egyesült vasutak palotája.)

IDÓJÁRÁS.

Léghyomás: reggel 7 órakor 761.0 milliméter, délután 3 órakor 760.4 milliméter. Némereák: reggel 7 órakor C° + 14.2, délután 2 órakor C° + 20.2. Szél iránya és erője: reggel 7 órakor N. É., délután 2 órakor N. É. Felhőzet: reggel borult, délután félborult. Csapadék az aradi 24 órában: csepegés.

IDÓJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Július 7. —

Száraz. — Hőemelkedés. — Később derülés.

HIREK.

Arad, július 7.

Naplirend:

Július 7. Kedd. Róm. kath. naptár: Villibald. — Protestáns naptár: Villibald. — Görög-keleti naptár (Június 26.): Febron. — A nap két 4 óra 12 perczkor, nyugszik 7 óra 54 perczkor. — A hold két 1 óra 8 perczkor, nyugszik 5 óra 50 perczkor.

Július 7. Aradvármegye közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 9 órakor. — A mezőgazdasági bizottság ülése délelőtt 11 órakor.

Július 8. Aradváros közgyűlése délután 4 órakor.

Július 12. Az aradi ács-betegsegélyző társulat táncvígalmja a Csálában.

Július 13. Katonai felülvizsgálat az aradi megyeházán.

Július 14. Aradmegye nyári évnegyedes közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Szabadságbaroz emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—4 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölessy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Holyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— délelben (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Soborsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapok és búcsú-napokon.) Temeváráig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 3.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este, Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temevárról: Személyvonat 3.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.48 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.28 d. e., 6.31 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

Aradvármegye telefon hálózatának megnyitása.

A nagyváradi posta- és táviratigazgatóság tegnap táviratilag tudatta Szathmáry Gyula Aradvármegye alispánjával, hogy a törvényhatósági telefon hálózat egy részét július 8-án átadja a forgalomnak.

A huszonegy község, melynek központjai és helyi hálózatai ily módon közhasználatba kerülnek, ezek: Mácsa, Gyorok, Pécska, Szemlak, Elek, Megyes-Egyháza, Kisjenő, Székudvar, Seprős, Világos, Pankota, Borosjenő, Csermő, Apatelek, Ternova, M. Radna, Paulis, Barzova, Tótvárád, Soborsin és Borossebes.

Holnaptól kezdve tehát az állomások élő szóval és közvetlenül érintkezhetnek egymással és Arad telefon hálózatának azon előfizetőivel, kik az évi 12 forint kapcsolási pótdíjat megfizetik.

Midőn e nagyfontosságú eseményt regisztráljuk, bizton hisszük, hogy a vármegyeinek posta állomással bíró ama községei és községe, a kik a telefon hálózatnak még nem tagjai, most a midőn már a kész vonalak forgalomba jutnak, a kellő számu — állomásonkint legalább három — előfizetők biztosítása utján sietni fognak a hálózatba belépni.

Az említett 21 községen kívül ugyan e hálózathoz tartoznak még Gurahonoz, Nagy-Halmágy és Nagy-Pél községe is, de ezek vezetése még nem készült egészen s így bekapcsolásuk csak rövid idő múlva történhetik meg.

Valamennyi község postahivatalánál, nyilvános telefon-állomás is lesz s ott a telephont nem előfizetők is használhatják és pedig ugyanegy szolgabírói járás területén fekvő községekkel 10 kr. a vármegye többi járásával 30 kr. Araddal való beszélgetésre pedig 50 kr. díjért öt percz után.

Személyi hírek. Nachwalsky tábornok Nagyikindáról, Kaffka huszár eszredes társaságában e hó 8-ikán Aradra érkezik személt tartani a Hadik-huszár eszred felett. Innen 11-én Temevárra utaznak. Stešer József magyar kir. eszredőrnagy tegnap megvizsgálta az aradi eszredőrsárgy parancsnokságot. Mindenben a legnagyobb rendet tapasztalta. Az esti vonattal visszautasott. — Butykay Adám magyar kir. honvéd alezredes hazaérkezett.

A radnai szabadelvű párt. Folyó hó 5-ére vasárnapra hívta egybe a megyei szabadelvű párt megbízásából Beles Vazul a

radnai kerület szabadelvű választó polgárait a kerület szabadelvű pártjának megalakítása végett. — Az alakuló gyűlés a „Fekete sas” nagytermében volt, melyre nagyszámu választó polgár gyűlt egybe, különösen a vidékről. A gyűlésen megjelent Beles János országgyűlési képviselő is, kit a választók élénk kitüntetésben részesítettek. A gyűlést megelőzőleg szűkebb körű értekezlet az elnök és al-elnökök személyét illetőleg álapodott meg. Elnökké egyhangulag Beles Vazul főesepes választott meg, ki elfoglalván az elnöki széket, a jegyzőkönyv vezetésére Kovács György jegyzőt kéri fel. Ezekután az elnök előadja az egybehívás okéját s miután román és német nyelven is tolmácsoltatja a választó polgároknak nagy „eljen” és „sze treaszka” között a radnai szabadelvű pártot megalakultnak jelenti ki. Ezek után az al-elnökök választása következett. Megválasztották elnökökké dr. Valthier Adám és Seidner Bernát. A választmány megalakítása után az elnök megköszönvén a választó polgárok buzgalmát, lelkesítő beszéddel a gyűlést berekeszti. A gyűlés bezárása után a választók hallani akarták szeretett képviselőjüket, aki kegyességgel engedett a kérésnek és egy szép beszámolót mondott. Rövid viszapillantást vetett az országgyűlés öt éves ciklusára, mely gazdag eredményeiben mind csak a szabadelvű párt munkásságának jele. Az egyházpolitikai harcok, melyek a szabadelvű párt fényes diadalával végződtek, a valuta szabályozása, a közigazgatás autonómiaja és még sok törvényerőre emelt javaslat, mind a szabadelvű párt lankadatlan munkásságának gyümölcse. A választó polgároktól tapasztalt bizalomért őszinte köszönetet mondva biztosítja őket, hogy e ciklus betejestéig ezt a bizalmat kiérdemelni törekszik. A magyar és román nyelven elmondott beszéd nagy tetszést aratott és zajos éljenzések közt ért véget. Délelben a képviselő tiszteletére bankett volt a „Fekete sas” vendéglőben.

Az aradi vízvezeték. Az aradi vízvezeték, mely a városnak egyik, annyira fontos szükségletét lesz hivatva kielégíteni, egyes kisebb munkák kivételével elkészült. Az egész hálózat a tervezetben meghatározott módokat szerint lá van már rakva, a csatornázás is be van már vezetve az egész vonalon s csak a szűcsapok, a birkásdülői kiömlési pont mendenczei és a viztorony építése van még hátra, mi azonban tul sok időt nem veend igénybe, s a vízvezeték használatba vételét nem fogja elnapolni. Mayer L. L. vállalkozó is megérkezett már Londonból, hogy a eső- és szűrópróbnál jelen legyen. Ilykép a vízművet még e hó végén megnyitják s átadják a közhasználatnak. A vízvezetéki bizottság is összeül még e hét folyamán, hogy a próbák és a végleges átvétel időszakát kitűzse s az ellenőrző bizottság tagjait összeállítva, teljes mandatummal bizza meg őket.

Nyáraló igazgatók. Boros Vida fő-reáliskolai igazgató ma egy heti tartózkodásra Budapestre utazott, azután Szatúrón tölti a nyarat családjá körében. Szabó József, az állami tanítóképző intézet igazgatója a tanártestület nevében vasárnapon részt vett a tanítóképző intézeti tanárok budapesti közgyűlésén, tegnap pedig Balatonfüredre utazott nyáralójába, a hol augusztus végéig marad. Távollétében Szondi János tanár helyettesíti.

Bizottsági ülések a megyeházán. Három bizottság is tart a mai nap folyamán ülést Aradvármegye székházában. Délelőtt 9 órakor a közigazgatási bizottság, 11 órakor a mezőgazdasági bizottság, d. u. 5 órakor pedig a közigazgatási erdészeti albizottság ülészik. A közigazgatási bizottságban Fábián

László főispán, a mezőgazdaságban S o l y m o s s y Lajos báró, az erdészeti üléseken pedig S z a t h m á r y Gyula alispán elnökölnék. Mind három bizottságban nagyobbára kisebb jelentőségű ügyeket fognak tárgyalni.

— **Evezésverseny Aradon.** Érdekes terv foglalkoztatja agilis sport egyesületünket, a M a r o s evezős egyesületet. A budapesti és szegedi versenyeken kivívott szép sikerek hatására, mintegy viszonzásul a testvéregyletek részéről élvezett vendéglátásnak elhatározták a hó 2-án tartott választmányi ülésükön, hogy szeptember hó folyamán — ha lehet 8-án házi evezős versenyt rendeznek itt Aradon a Maroson, s arra meghívják az összes hazai társaságokat. A verseny egyúttal osolnakkereaszteléssel és táncmulatsággal lesz összekötve, a keresztelőkön egy négyevezős csolnak és egy skiff fog a keresztelésben részt venni. A verseny és az ünnepségek rendezésére egy háromtagú bizottságot küldöttek ki, amelynek tagjai D á n i e l Endre, J a n k ó Imre és dr. S z a l a y Károly, nagy buzgósággal dolgoznak most a részletes tervek megállapításán.

— **Nemességadományozás tisztéknek.** A tisztikarra nézve igen érdekes és fontos rendelkezést tartalmaz: „A császári és királyi közös hadsereg szolgálati szabályzatának második része, amely csak e napokon jelent meg harmadik kiadásban. A Reglement negyedik pontja ugyanis a nemességadományozásról a következő új intézkedést közli:

„Minden tiszt, aki háboruban részt vett és e közben derekasan viselte magát, azonfelül harminc évig megzakítás nélkül szolgált valamely csapattestnél, a törzskaroknál, a császári és királyi gárdában vagy a csendőrségben, ha kérelmezi, ő felségétől díjmentesen, állampolgársága szerint magyar vagy osztrák nemességet nyer. Hasonló kedvezmény illeti meg azokat a tisztakat is, akik szakadatlan és tényleges n e g y v e n é v i szolgálatot tudnak igazolni“.

E rendelkezés következtében a tisztikar sokkal nagyobb számmal nyerhet nemességet, mint ezelőtt, a mikor még a nemességadományozás ahhoz a feltételhez volt kötve, hogy részt vett-e az illető tiszt valamely háboruban. Most, amikor aligha nyílik alkalma a tisztikarnak arra, hogy az ellenség előtt kitüntesse magát, teljesen ki lettek volna zárva a tiszték a nemességadományozásból. Ez a momentum vezette a hadsereg vezetőköreit, amikor ő felségének ebben az irányban előterjesztést tettek, amelyet a király el is fogadott.

— **A villamos vasut.** Többször emlékeztünk meg az aradi- és osztrák egyesült vasutak ama tervéről, hogy vonalait villamos erőre akarja berendezni. Ez nagy tetszéssel találkozott úgy az intéző körök, mint a nagy közönség körében s mindenki élénk figyelemmel kísérte az ezen ügyben tett lépéseket. — Mint újabb értesülünk, a vasutársaság folytonosan dolgozott az eszmén s hogy mily eredménnyel, azt legjobban bizonyítja az, hogy a vasutársaság műhelyében már meg is történt az első próba a villamos kocikkal, még pedig a legnagyobb sikerrel. És aztán arra buzdította a társaságot, hogy még e hó folyamán megtartsa a próbát az első elektromos mozdonyral az arad-pankoti vagy arad-battonyai vonalon.

— **Elégtétel a meghurcoltatásért.** 1894. október havában az aradi postahivatalnál több rendbeli postautalványt sikasztottak el. A gyanu a pénztárnál működött tisztviselőket terhelvén az aradi királyi törvényszékhez tettek át a nyomozási iratokat a bűnvádi eljárás megindítása végett. A gyanúsítottak között volt S z e n t g y ö r g y i Béla posta- és táviratfőtiszt is, a kit nyomban fel is függesztettek állásától. A bűnvizsgálat azonban ellene semmiféle terhelő körülményt nem eredményezett, mire a kir. ügyészség indítványa alapján a kir. törvényszék beszüntető határozatot hozott, a mely jogerőre is is emelkedett. Csak ezután ejtették meg Szentgyörgyi ellen

a hivatalos fegyelmi eljárást, a mely alaptalanul gyanúsított és meghurcolt tisztviselőnek azt a fényes elégtételt hozta meg, hogy a miniszteriumban alakított fegyelmi hatóság fölmentette, azonkívül kiutalványozták neki a vizsgálat tartama alatt visszatartott összes illetményeit. Miután azonban Szentgyörgyi már 1895. április elején lett volna magasabb fizetési fokba előléptetendő, ezen előléptetés pedig az időközben elrendelt vizsgálat folytán elmaradt most a vizsgálat jó végével hivatalába visszahelyezve visszahatólag 1895. április elejétől számítandó jogerővel előléptetett magasabb fizetési fokba.

— **A telefon díjak.** A következő figyelemztetést kaptunk a postafőnökségtől, s ajánljuk azt a telefon előfizetők szives figyelmébe: Felkérem a t. távbeszélő előfizetőket, miszerint a távbeszélő előfizetési díjat a levélhordónak, ki a pénz összeg beszedés ozeljából a nyugtát bemutatja lehetőleg akkor, de a hó 15-éig okvetlen meg fizetni, mivel ellen esetben a fennálló szabályok és az egyes előfizetők által aláírt előfizetési feltételek alapján köteles vagyok a távbeszélőt mind azon előfizetőknél, kik az előfizetési díjat a hó 15-éig meg nem fizették, leszereltetni és tőlök bírói uton végrehajtás segélyével az esedékes egész évi távbeszélési előfizetési díjat behajtani, tehát még akkorra is, midőn távbeszélőt nem használhatja. Aradon, 1891 július 4. a. k. posta és távirófelügyelő.

— **A felségértő pópá.** Brázsa György mácsai g. kel. pap neve nem épen ismeretlen a törvényszék lajstromában. Nemrégiben zászlósértés miatt állott a bírák előtt, most meg felségértés büne miatt tettek ellene feljelentést S z e k u j Vaszilie, O t t l a k á n György és K r e s z Juon mácsai lakosok a feljelentők, kik azt panaszták, hogy mikor Brázsa a zászlósértés ügyében tartott végtárgyalásról távozott, meg ott a törvényszék folyosóján többek előtt nagy mellveregetés közben felségértő kifejezésekkel élt. A törvényszék a feljelentés alapján megindította a vizsgálatot.

— **Jegyzők takarékpénztára.** Érdekes indítványt fog tárgyalni — mint jó forrásból értesülünk — az aradmegyei jegyzők együletének legközelebbi közgyűlése. Z a r á n d Gyula kikiudai körjegyző fogja indítványozni, hogy az „Aradmegyei községi és körjegyzők együlete és nyugdíjintézete“ alapítson A r a d o n egy t a k a r é k p é n z t á r t. Zaránd az indítványt már be is nyújtotta Magyar Vilmos jegyzőegyleti elnöknek. Hogy a nagy vállalkozású jegyző ur miként véli tervét megvalósíthatónak és mit akar voltaképen az új takarékpénztárral, az ma még titok, melyről csak a július 14-iki jegyzőgyűlésen fog fellebbeni a fátyol.

— **A szőlőmoly.** Szentannai levelezőnkől vesszük a következő sorokat, melyeket ajánlunk a szőlőbirtokosok figyelmébe: J ó k a y Mórnak vészkiáltásait szőlőmoly miatt az aradmegyei szőlőgazdák valószínűleg a magyar-embereknél megszokott közömbösséggel vették. Hisz a budai hegyek is, meg Kecskemét is messzire vannak. Pedig ne áltassák magukat az urak, mert e rettenetes féreg a költő vészkiáltását megelőzte, de mi nem vettük észre. Aki meg akar győződni a lételéről, jöjjön ki ide Szt.-Annára, ahol az idén roppant nagy szőlőtermésre volt kilátásunk és most fáj az ember lelke, ha ránés a szőlőre, ugy lesztürelte az a kis féreg.

— **Huszárjaink a manőveren.** Lassankint elközeleg már az az idő is, mikor katonáink kosszabb időre bucsút mondanak városunknak s nyakukba vesszük a fényvilágot izzadva fázva éjjel-nappal, túrva éhséget, szomjúságot, fáradságot a rogyásig. Hova-tovább itt a manőver ideje, a napiparancsok már szélitében hozzák a programot s a rendelkezéseket a nagy utra. A H a d i k h u s z á r e d u y a l k a legényei sem sokáig pengetik már Aradon a sarkantyujukat. E hó közepén már megkezdik az ezredgyakorlatokat Arad környé-

kén, melyeknek érdekességét nagyban fogja emelni az a körülmény, hogy S c h ö n f e l d br. tábornagy jelenlétében fognak lefolyni. Augusztus elsején aztán megfujják a trombitákat az abmarschra s utjukat B u z i á s felé veszik, hol részt vesznek a többi fegyvernem gyakorlataiban. A nagy munkáról csak szeptember 12-ikén térnek vissza.

— **Vasuti kedvezmény a jegyzőknek.** A féláron való vasuti utazás kedvezménye, melynek néhány nap óta a megyei és városi tisztviselők is boldog részesei, most — mint halljuk — néhány aradmegyei jegyzőnek képezi vágyai netovábbját s egyik közülök — talán éppen az elnökük Magyar Vilmos — mozgalmat is indított avégből, hogy az aradmegyei községi és körjegyzők együttes kérvényükben folyamodjanak hasonló kedvezményért. A július 14-iki jegyzőgyűlésen indítvány formájában tárgyalás alá is fog kerülni a dolog, mihez mi magunknak csupán az a szerény észrevételünk van, hogy a részben ugyan csak három, de részben tízezer forint évi jövedelemmel megáldott aradmegyei jegyzők, kik között a kétezer forintos jövedelmű jegyző koldus számba megy, minden bizonynyal kérhetnek féláru vasuti jegyet annyi joggal, mint — Zichy Nándor gróf élvezti a maga szabad vasuti kártyáját.

— **A szennyvízek munkálatai.** Az aradi m. kir. kulturmérnöki hivatal jelentést tett S a l a c z Gyula polgármesternek, hogy a városi szennyvízek megszürése érdekében folyó munkálatok egyrészt a katonaság, másrészt a legelő marhaállomány által folytonosan zavarattak annyira, hogy például július 8-án a frissen készült betoncsatorna min egy 20 méter hosszúságban letipor. atván, teljesen beszakadt. Miután a munka ilyen zavarása többletköltséget okoz, de meg a munka jóságának rovására is történik, arra kérte a polgármestert, intézkedjék, hogy a munkálatok a további megzavarástól megóva legyenek. — E célra kivánatosnak tartaná, ha a munka tartamára a helyszínerre egy rendőrt állandóan kirendelne. A polgármester a főmérnöki hivatal utasított, hogy a marhaállomány eltávolítása iránt intézkedjék s hasson oda, hogy a katonaság a gyakorló teret ugy használja, miként az a munkálatokat ne zavarja. Hogy pedig es a lovassággal szemben nyomban eleressék, a gyakorló teről szolgáló 104. kat. holdterületet újra olvként mérje ki, hogy az a város felől az erdőig hasznassék ki s a terület a szabadon maradó területtől egy barázda húzásával választassék el. A mérnöki hivatal már megtette az intézkedéseket.

— **A hosszú.** M a y e r Ferencz aradi kovácslegény egy műhelyben dolgozott Erki Béla kovácsinással. Munka közben valami eszélység miatt összeközlönböztek, minek verekedés lett a folytatása. Erki erősebb lévén támadójánál, derekasan helyben hagyta a segédet. Erre Mayer dühében egy osiptető vasat kapott fel, kiemelt a tüzből egy fehérre izzott patkót s azt a mit sem sejtő fiúnak a karjához és ozombjához süttötte, ugy, hogy szénné égette a húst egészen a csontig. Mindez egy pillanat műve volt. A szegény gyermek eszméletlenül rogyott a földre s a nagy kiabálásra összegyűlt szomszédok hiába kísérelték meg őt életre hozni. A megyei kórházba szállították, a kovácslegény ellen pedig a vizsgáló bíróság megindította a bűnvádi eljárást.

— **Diphtheritis az óvodában.** B o r o s s e b e s b e n — mint levelezőnk jelenti — az óvodaköteles gyermekek között s ö b b d i p h t e r i t i s e s e t fordult elő ugy, hogy B a r o s s Ferencz dr. főszolgabíró kénytelen volt — a járási orvos előterjesztésére — az óvoda bezárását elrendelni. A szülők között nagy az ijedség.

— **Új telefon előfizetők.** A telefon előfizetők névsorában legújabbán e következő változások estek hivatalos helyről vett értesülésünk szerint: törlelők, illetve bejegyzendők

20 Sz. Singer I. és társa törlendő, és helyébe Stoll Béla beirandó. 332 szám Goldberger Bertalan Nádor szálloda törlendő helyébe, beirandó Első Szász régi tuj kerékfedő társulat. 376 Váshelyi Béla a. ca. s. v. Igazgató 376 Gábor F. és társa mőrási. 377 Dr. Somlo Armin ügyvéd. 378 Csirák Alajos egyen ruha készítő. 379 Singer Albert Nádor szálloda. 380 Fuchs Ignác Busák. 381 Mayer Ede ügynök. 382 Pollatsek Pál kosár utazó.

— **Uj ismétlőfegyver.** A magyar fegyver- és gépgyár részvénytársaság igazgatósága egy új szerkezetű ismétlőfegyver gyártását vette tervbe és a gyár erre nézve már nagyobb befektetéseket is tett. A közös hadügyminiszternek a múlt hóban megszavazott költségvetésében semmi szó sincs új fegyverekről, sőt a miniszter kijelentése szerint egyáltalán nincs tervbe véve új fegyverek behozatala a hadseregbe. Annál meglepőbb tehát, hogy a fegyvergyár egy újabb fegyver előállításához szükséges nagy költséget igénylő beruházásokat tesz. Az új ismétlőfegyver neve: **Ismétlőpuska m.** 1896. Nagy előnye abban áll a katonai körök szerint, hogy a mostani fegyvernél jelentékenyen könnyebb lesz. — Súlyja 3-30 kilogramm. Természetesen ez a súlynyereség nem lesz a baka haszna, hanem a tölténymennyiség szaporítására fogják felhasználni. Az új puska nál leginkább szembeütő változás a karabélyzár, a mely véget vet a veszélyes „árakészüléknek.” Az új modelt a katonai technikai bizottság készítette el és ez év januárjában 75 mintafegyvert rendelt egy a steyeri, mint a magyar fegyvergyárnál. A magyar fegyvergyár egy módosítást javasolt, a melyet el is fogadtak. A százötven mintapuskát márciusban beszállították, gyakorlati kipróbálás végett megküldték három hadtestparancsnokságnak és a hat heti határidő olyan kitűnő eredményt szolgáltatott, hogy az új puska behozatalát elhatározták.

— **Támadás az országúton.** A betyárvilágba illő eset történt vasárnap a világosi országúton. **Kaufmann Adolf** pankotai kereskedő a vásár a kalmával Aradon nagy mennyiségű árukat vásárolt s azokat kocsira rakva, hazafelé hajtatott. A világosi országúton a kettős oszárda közelében egyszerre két bekormozott arasz oláh megrohanta a kocsist, a kocsiról egy árukba hurcolták s ott addig ütötték-verték, míg eszméletét veszítette. Akkor aztán a kocsiról az összes árukat lelopták, zsákba rakták s elmenekültek. A csendőrség a legnagyobb erélylyei indította meg a vizsgálatot, de mind- eddig eredményre nem jutott. Az ellopott áruk jegyzéke a következő: egy láda 500 csomag finom török dohány, 500 drb. Operász szivar, 1000 drb. E. betűs, 1000 drb. F. betűs, 500 drb. G. betűs, 5000 drb. H. és K. betűs szívart, 1000 drb. Szultán, 1000 drb. Sport, 2000 drb. Jenige, 1000 drb. Hercegovinai és 2000 drb. Szambul szigerezett körülbelül 400 frt értékben.

— **Hamis ezüstforintosok.** Eddig még ismeretlen egyének felhasználták az aradi vásárt arra, hogy hamis ezüstforintosokat hoztak forgalomba s alig egy nap alatt már nem egy ezüstforintos forgott közkezen. Az aradi rendőrség azonban még első nap lezét vette a dolognak s nyomban megtette a legszélesebb körű intézkedéseket a pénzhamisítók illetve terjesztők ellen.

— **Faragás közben.** **Tatkovszky István** 58 éves házmester a József főherceget 6-ik számú házban tegnap faragás közben jobb hüvelykujja alól isét baltával levágta.

— **A pankotai vásár.** A pankotai nyári országos vásárt — mint velünk közlik, — **Július 26-án** fogják megtartani, nagy marha felhajtással. A marhavásár szokás szerint már július 25-én tarttaik meg is pedig tekintettel arra, hogy a sertésfelhajtás tilos, a szarvasmarhákban annál nagyobb kínálattal.

— **Két kutya miatt.** Minden tragikumát mellett is komikus jelenet játszódott a Rusz- kán két kutya miatt. **Katalics Tamás** és **Stapaneszkú János** engesztelhetetlen gyűlölettel viseltettek egymás iránt csupán azért, hogy mindkettőnek hasonló egy kutyája volt. Egy fajtából voltak a szelindekek, de azért gazdáik váltig macakodtak, hogy melyik a nemesebb faj. — Ennek az ellenséges viszonynak aztán a kutyák is osztozóiv voltak. Történt egy nap, hogy a két kutya a falu

nagyutóján találkozott. A háború kikerülhetetlen volt. Egy ideig csak morogtak egymásra, majd megkezdődött a későbbesített véres diadal, melyben **Katalics** kutyája lett a vesztes. Katalicsban e hír hallatára kétszeres erővel ébredt fel a régi gyűlölet. Felkereste **Stefanovits** Ruszilint jóbarátját s annak társaságában és egy lőfegyverrel **Stapaneszkú** házába rontott. Az ajtót feltörte s a fegyvert az álmából felzavart emberre szegezve lött. A golyó **Stapaneszkú** vállát súrolva a talpa furódott. **Katalics** erre ismét löni akart, de ekkor valaki hátulról egy hatalmas lökessel a földre teperte. A **Stapaneszkú** kutyája volt: a sok cepta győztese. A kudarcos **Stefanovics** Ruszilint megugrott, de a csendőrség úgy őt, mint **Katalics**ot letartóztatta s átadta a nagybecskereki törvényszéknek, mely gyilkossági kísérlet miatt megindította az eljárást.

Köszönet. Az aradvárosi kereskedelmi akadémia által rendezett táncszestélyen felülfizettek: **Simay István** 10 frt, **Váshelyi Béla** 10 frt, **Braun Frigyes** 2 frt, **Éles Ármán** 2 frt, **Magyari Ferenoz** 2 frt, **Dr. Révész Adolf** 2 frt, **Dr. Schmidt János** 2 frt, **Ladányi Arnold** 1 frt, **Györffy Gyula** 1 frt, **Dr. N. N.** 1 frt, **N. N.** 1 frt, **Nyitray Andor** 1 frt, **Özv. Simonffy Kálmán** 1 frt, **Sugár József** 1 frt, **Székelly Salamon** 1 frt, **Wagner József** 1 frt, **W. i. Gy. i.** 1 frt, **Berger Ede** 50 kr. **Karácsonyi Emil** 50 kr; összesen 42 frttal, amiért ez uton is elismerő köszönetét fejezi ki a rendezőség.

— **Lópatkolási tanfolyam Aradon.** Lapunk egyik korábbi számában jeleztük már, hogy **Darányi Ignác** földmívelésügyi miniszter az állattenyésztés emelése érdekében az ország néhány nagyobb helyén — így **Aradon** is — lópatkolási tanfolyamot készült rendszeresíteni. Mint most értesülünk a tanfolyam sorsa Aradon már is biztosítva van s az ez év őszén most már minden esetre meg fog nyitni. A tanfolyam létesítésének előfeltételétül ugyanis azt tűzte ki a miniszter, hogy arra legalább is 10 tanuló jelentkezék, ezt pedig már jóval túl is haladta a jelentkezők száma. A tegnapi napig csak egymagában **Aradmegeből** is tízen ötven jelentették be, hogy a tanfolyamon részt venni szándékoznak, három-három **Székudvarról**, **Seprősről** és **Gyrahoczról**, kettő **Déznárról** és egy-egy jelentkező **Zaránd**, **Simánd**, **Ó-Pécska**, **Boroshebes** és **Bunczesd** községekből. A hat hétre tervezett tanfolyam ideje alatt szombat és vasárnap napokon lesz előadás úgy, hogy a hét többi napjait otthon tölthetik a tanulók. Jelentkezhetnek a tanfolyamra iparigazolvánnyal bíró önálló kovácsok és 17-ik életévüket betöltött kovácssegédek. Minden tanuló III-ad oszt. szabad vasuti jegyet és a két előadásos napra napi 60 kr. ellátási díjat kapnak.

— **Pályázat.** A kisjenői községi írások állására az alispán kiírta a pályázatot.

— **Betörés Borosjenőn.** **Gábor Antal** borosjenői lakos házában — mint levelezőnk bennünket értesít — az elmúlt éjszaka egy oláh legény betört s onnan több értéktárgyat s ruháneműt emelt el. A csendőrség még az éj folyamán elcsipte s letartóztatta a tettest **Béla Avram** személyében.

HYMEN.

— **Fényes esküvő.** Fényes esküvőnek lesz tanuja ma délelőn **Szondy** anyakönyvvezető hivatalos helyisége. **Aradmege** előkelő köreinek kedvelt szerepvivője, **Takácsy Sándor** dr. **Aradmege** tb. főjegyzője vezető oltárhoz **Váshelyi Béla** aradmegei nagybirtokos, az aradi és osánadi egyesült vasutak vezérigazgatójának művelőlkü szép leányát **Juliskát**. A tisztelet és rokonszenv, mely nemcsak a várost, hanem az egész megyét a **Váshelyi** családhoz fűzi, bizonyára fényesen fog e napon megnyilatkozni s ezernyi boldogságot kívánni a szép frigyhez. Az anyakönyvvezetői hivatalban tett eskü után a násznép a templomba hajtat, hogy az oltár előtt is isten áldását kérje a jövőhöz.

Sz. Horváth Elemér, a „Pesti Napló” belső munkatársa, ki még csak nemrég is,

mint az „Alföld” segédszerkesztője Aradon működött, szombaton este tartotta **Budapesten** eljegyzését **Novák Irén**nel, az aradi színtársulat egykori kedves naivájával.

Böhm Mór kereskedő vasárnap eljegyezte **Mikalakán özvegy Fröhlich Sándorné** kedves leányát **Johannát**.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradmegei jegyzőegylet gyűlése.** **Július 14-én** d. u. 2 órakor, tehát a megye nyári közgyűlése után, tartja meg az aradmegei községi-ésfőkörjegyzők egylete a maga második rendes közgyűlést **Magyar Vilmos** elnökölete alatt. A tárgysorozatban több érdekös pontot találunk: egy egy indítványt, mely a jegyzőket is részesíteni óhajtja a **Milenniumi** piros tojásban, egy második indítványt a községi másodjegyzői állások rendszeresítése ügyében és még két érdekös indítványt, melyről lapunk más helyén számolunk be. Targyalni fogja ezen kívül a közgyűlés **Papp Tódor** szentannai jegyző és **Lovich Gyula** volt drauczi, **Láz Flórián** volt kereki jegyzők özvegyének nyugdíjaztatási kérvényeit.

MULATSAGOK.

(=) **Bál Menyházán.** Alig két éve, hogy a természet minden gazdagságával megáldott menyházai fürdőhely tulajdonosának bőkezűsége folytán restauráltatott s máris jókora vidéken páratlan hirre tett szert, hová nap-nap után de kiváltképpen vásár- és ünnepnapokon tömegesen rándulnak ki az üdülni s mulatni vágyó társaságok. A fürdő bizottsága nem kímél sem fáradságot sem költséget arra nézve, hogy a kirándulók igényeit minden tekintetben kielégítse. Most arról értesítenek bennünket, hogy a bizottság folyó hó 25-én „**Krisztina**” táncszestélyt rendez a nagylelkű birtokosné nevenapja alkalmából. Hogy ez a mulatság egyike lesz a nyári táncszestélyek legfényesebbikének, arra biztosítékot nyújt a kipróbált rendezőség. A közönség pedig minden esetre fel fogja használni ezt a kedvező alkalmat arra, hogy **Menyházáról** már eddig is oly bőven gyűjtött emlékeket azok legszebbivel gyarapítsa.

(=) **Táncszestély a városligetben.** Kedélyes mulatságot rendeztek vasárnap este az aradi vagongyári nyerges és kárpitos munkások a városliget nagytermében. A terem zufolásig megtelt a meghívottak csoportjával, kiknek jó kedve és zaja majd szét dobta a terem falait. A hangverseny érdekös számai s a világposta kacagató jelenetei nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a társaság a késő reggeli órákig maradt együtt a legvidámabb hangulatban. A főpontja azonban mégis csak az volt, mikor **Nagy Józsi** zenekara húzta rá a ropogós oszárdat. Jelen voltak:

Leányok: **Viday Amália**, **Weiss** növ. **Kiefer Vilma**, **Barton Margit**, **Dupcz** növ. **Gunderdorf Jozsefné**, **Sándor Mariska**, **Tössér Ilona**, **Schlesinger** növ. **Tarr Julianna**, **Viday Mariska**, **Fock Adél**, **Goznik** növ. **Szarvas Róza**, **Forris Mariska**, **Markovits** növ. **Szida** növ. **Knisse Janka**, **Toronyi Aranka**, **Takács Paula**, **Szocsenko** növ. **Faragó Róza**, **Szász Rózsika**, **Ortner Gisella**, **Högye Juliska**, **Kisfaludy Jolán**, **Anderson Mariska**, **Reischman Teréz**, **Knisse Krisztina**, **Michl Paula**, **Török Ilonka**, **Krissek Veron**, **Kiefer Giza**, **Werner Etelka**, **Kornisch Matild**, **Megyer** növ.

Asszonyok: **Tössér Gézáné**, **Kiefer Józsefné**, **Barton Józsefné**, **Szabó Istvánné**, **Viday György** növ. **Melán Józsefné**, **Scholtz Józsefné**, **Szabó Károlyné**, **Skála Józsefné**, **Fock Zsigmondné**, **Tóth Jánosné**, **Gornik Ferencné**, **Szarvas Károlyné**, **Kisfaludy Károlyné**, **Takácsné**, **Markovitsné**, **Szaya Jánosné**, **Sándorné**, **Jaklischné**, **Weiss Ignác** növ. **Fejér Gézáné**, **Knöbl Ferenc** növ. **Michelné**, **Selésingerné**, **Dupczáné**, **Szász Dénesné**, **Szezonkáné**, **Törökné**, **Spitzer Lipótné**, **Toronyi Lipótné** stb. A szép emléktárgyak nyertesei: **Weiss Franciska**, **Ferér Boriska**, **Arday Amália**, **Faragó Róza**, **Kiefer Vilma**, **Weiss Katioza**, **Zarvas Róza** és **Toronyi Aranka**.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

* Gál Gyula sikere. Gál Gyuláról többször írtak már elismeréssel a fővárosi lapok, de olyan sikert ez a fiatal nagy tehetségű művész még nem aratott a Vigaszínházban, mint szombaton este. „Apuska politikai elvei” című egyfelvonásos vígjátékban egy tres fejű, mérges ambíciójú képviselőt játszott, a ki minden krízisnél más-más elvet vall, csak hogy a miniszteri székig kapaszkodhassék. Azt írja Kóbor Tamás a „Magyar Ujság” színházi kritikusa, hogy ennek a remek alaknak megjelenítésben remekelt Gál Gyula, a ki hamar, de teljes érdelemmel vált a publikum kedvencévé. Hagyta magát az alakot hatni a benne rejlő komikummal, semmit hozzá nem tett, semmit el nem ejtett a színészi produkciók között éppen az a legbecesebb, mely objektíve érvényre tud juttatni minden részletet. A publikum zajosan megtapsolta. Márkus József a „Pesti Napló” referense úgy emlékszik meg Gálról. „A sziporkázó szellemmel megírott darabnak ez a fényes szerepe éppoly fényes személyesítőre talált Gál Gyulában. Ebben a darabban ma este egy kitűnő szerep összetalálkozott egy kitűnő művészszel, aki nemcsak teljesen átértette és átértette Flavignac alakját, de minden árnyalatban meg is tudja játszani. Gál Gyula eddigi alakításaiban is sok jeleset nyújtott, de ma esti Flavignac-jával a magyar színpadnak elitégárdájába küzdötte fel magát s ha a Vigaszínháznak más egyéb érdeme nem lenne is, már maga az is elég érdeme lenne, hogy egy ilyen kiváló művészt plántált át a vidékről a fővárosba.” A szombaton este bemutatott három egyfelvonásos vígjáték közül kettőben játszott Delli Emma is, a kiről a kritika szintén nagy elismeréssel emlékszik meg.

* Politikai hetiszemle. Székely Sámuelnek ez a sokoldajú és kitűnően szerkesztett heti lapja, mely a bel- és külpolitikáról ép oly jó cikket közöl mindig mint az irodalmi és művészeti ügyekről, legújabb számában is igen tartalmas. Igen érdekes magának a szerkesztőnek a cikke a Balkánról és a népeiről, melylyel az ott sűrű egymásutánban következett eseményeket kellőleg megvilágítja. A heti lap ára egy évre 10 forint, számonkint 20 krajczár.

TÁVIRATOK.

Nagy-Enyed és Kolozsvár harca.

Kolozsvár, július 6. (Saj. tud. táv.) Az erdélyi ev. ref. egyházkerületi gyűlés, melyet országszerte oly nagy érdeklődéssel vártak, és melyet Enyed és Kolozsvár érdekében annyi tollharcz előzött meg belevonva Szász Domokos püspök eljárását az egyházi vagyónál, Kolozsvár győzelmével végződött. Nagy-Enyeden nem választanak új tanárokat, miután a református lelkészképzést fokozatosan áthelyezik a Bethlen-kollegiumból a kolozsvári egyetemre.

A gyűlést délelőtt Bánffy Dezső báró főgondnok általános tetszéssel és helyesléssel fogadott beszédje nyitotta meg, mire Bartha Miklós a nagyenyedi párt egyik vezető szónoka azt kívánta, olvassák fel Kolozsvár Miklós elnökhelyettes lemondó levelét, hogy az egyházkerület így megtudja a lemondás okát. A levelet felolvasták és a felolvasás Barthaékra nagy fiasco volt. Hosszu váddal teli levelet vártak, az pedig a lehető legkurtább volt annyi tartalommal, hogy a változott körülmények miatt hagyja ott állását.

A kudarcot vallott ellenzék zavarán hangos derűtséggel mulatott a többség. Bartha azonban nem adta meg ma-

gát. Kifogásolta, hogy a visszavonuló Kolozsvár érdemeit az igazgatótanács nem méltatta eléggé, mire fölolvasták a Kolozsvárhoz intézett köszönő levelet, melynek hangja sugárzott a melegségtől.

Az ellenzék ezután vitát provokált. Kun Géza grófnak az egyházkerületben viselt tisztségéről való lemondásánál. A közgyűlés elfogadta a lemondást, miután Kun gróf tisztségét semmi áron sem akarja megtartani. Ugron Zoltán beleszólt: „Cyalázat!” miért Bánffy báró elnök szigorúan rendeltette. A gyűlés ezért az elnököt megjelenezte.

Ezután Kemény Kálmán báró a többég tegnapi értekezletének határozata szerint betérjesztette Szász Domokos püspöknek szóló bizalmi nyilatkozatot a többség aláírásával. — Bartha Miklós siet kijelenteni, hogy azokban a durva támadásokban, melyeket a püspök személye ellen az újabb időben intéztek, neki és elvtársainak nincs része.

Ok az elvált folytának harczot, a személyekkel nincs dolguk. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a közgyűlés felháborodással utasítsa vissza a püspök elleni hajszát és bizalmat szavaz neki. — Horváth Gyula és Sándor József az Emke alelnöke melegen pártolják Bartha javaslatát. Szabó Sainu kijelenti, hogy ő Szász Domokost elvi okokból sokszor támadta, de a mostani hitvány és gyalázatos támadáshoz, mely a püspök egyéni jellemét érinti csuf gyanúsításával, neki semmi köze.

Bartha javaslatát elfogadták és a közgyűlés Szász Domokos püspöknek egyhangulag bizalmat szavazott. Mikor a püspök ezután a gyűlésbe jött dörgő eljenzéssel fogadták.

Prónay báró utódja.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Prónay Dezső báró helyére, a ki az evangélikus ágostai egyház egyetemének felügyelőségéről lemondott, Podmaniczky Géza bárót vagy Radvánszky Béla bárót emlegetik.

Től nyáron.

Igló, július 6. A Magas tatra lejtőin és délre az Alacson Tétrában egész éjjel havazott. Dermesztő hideg van.

A szerb sertésszállítás fiaskója.

Belgrád, július 6. (Saját tud. táv.) A Salonikin át Marseillebe küldött sertésszállítvány csúfos fejsüléssel végződött: a sertések nagy része megdöglött, a megmaradt részt pedig, — a marseillei kereskedők összetartása folytán — halhatlanul olcsón kellett elfecserelni.

A magyarok ellensége.

Belgrád, július 6. (Saj. tud. távirata.) Manojlo-Georgevics-Prizsenác a külügyi hivatal sajtóirodai főnöke, aki a szerb sajtóban a magyar ellenes hajszát megindította és fentartotta, — ma rövid szenvedés után meghalt.

Az egyesítő bikaviadal.

Figuera, július 6. (Saját tud. távirata.) Tegnap sok francia polgármester érkezett ide a bikaviadalokra: a lakosság lelkesedéssel lakomával és köszönettel fogadta a derék polgármestereket.

A megostromolt játékbarlang.

Rio-de-Janeiró, július 6. (Saj. tud. távirata.) Tegnap este dyna mit bom-

bát vetettek egy játékbarlang kapuja elé, s aztán fegyveresen megtámadták a barlangot, ezalatt néhány embert megölték és többet megsebesíttek. Azt hiszik, hogy a merényletet rendőrséggel egyetértésben követték el.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti árú és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog országjelentése. —

Budapest, július 6.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kiáltak a vételkedv szintén jó volt a szirányzat szilárdabb lett. Elkelt 40000 méter-mázsa 5 krral magasabb áron.

Határidőüzlet: Változatlan árfolyamokat indult az üzlet a élénk kereslet mellett változatlan zárult is.

Zárul 12 órakor:

Ószi buza	6.46— 6.47
Tavaszi buza	6.80— 6.82
Buza május-juniusra	—
Tavaszi tengori	8.79— 8.80
Ószi tengori	4.05— 4.06
Tavaszi zab	—
Ószi zab	5.15— 5.16
Tavaszi rozs	—
Ószi rozs	5.86— 5.87
Tavaszi repce	10.85— 10.95

Értéktőzsde: Csekély forgalom mellett a Nemzeti mint helyi papirok némi lanyhaságot mutattak.

Zárul 12 órakor:

Oszták hitelrészvény	848.50
Magyar hitelrészvény	875.50
Oszták államvasut	358.25
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—
Rim-Muranyi	—
Villamosvasut	—

— Az aratás. Tornyai levelezőnk írja, hogy az aratás megkezdődött és serényen folyik, a folytonos kedvező idő a gabonát szépen érlelte. Buzából jobb termés mutatkozik a tavalyinál, nem különben az árpa, zab és rozs szintén jót ígérnek gazdáink öröme.

Szozozlet.

— Julius 6. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban ayers szoss 51 forint — krajczár, kosinyber 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$ bolóérve 25 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermassánaként.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, július 6. d. a. 5 óra.

Buza bánági új	6.55— 6.90
Buza tiszavidéki	6.80— 6.95
Buza pestvidéki	6.55— 6.90
Buza fejmegyei	6.55— 6.90
Buza bácskai	6.65— 7.—
Rozs új, elsőrendű	6.— 8.05
Rozs új, másodrendű	5.90— 5.95
Arpa takarmány	—
Arpa égetni való	—
Arpa sörfőzdei	—
Zab	6.— 6.30
Tengori bánági	3.95— 4.05
Tengor másnemű	3.90— 3.95
Kécsarta-repce bánági	—
Keles	5.25— 5.50
Buza márczius—április	6.76— 6.78
Buza szeptember—október	6.44— 6.45
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	5.31— 5.35
Tengori május—június	4.74— 4.06
Tengori július—augusztus	—
Tengori októberre	3.78— 3.79
Zab márczius—április	—

IDEGENEK NEVSORA.

— Julius 6. —

Fehér Kereszt szálloda: Haskovits Béla kereskedő, Budapest. Vessel Gyula utazó, Bécs. Vincler Károly kereskedő, Bécs. Illner Ingenieur utazó, Bécs.

Náder szálloda: Okrutaky István biatokos, Kisjenő. Tóth Isván gazdasajtó, Dombegyháza. Mann Vilmos kemmos kereskedő, Kisjenő. Söhniz B. gyárvesztő, Borosjenő. Dr. Illés Károly ügyvéd, Budapest. Zsiros Lajos gazdasz, Drauz. Mágosi Mihály adóúsz, Törökbeese. Mencer Jakab kereskedő, Nagyhalmagy. Tófnér Gyula kereskedő, Nagyszében. Papp Tivadár ügyvéd, Marosbaja.

Magyar Korona szálloda: Steiner Antal szállodás, Nagybecskerek.

Felelős szerkesztő: Vass Géza,

távollétében a szerkesztésért felelős:

Dr. Lengyel Sándor.

893. sgdt. ikt. sz.

Ló-árverés!

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesből folyó évi július hó 26-án reggel 8 órától kezdve az alább felsorolt 84 darab kiselejtett ló nyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett Mezőhegyesen a piac téren eladatni fog.

És pedig:

- Anyakancza 7 drb.
- 5 éves kancza 1 drb.
- 4 éves kancza 1 drb.
- 3 éves kancza 11 drb.
- 2 éves kancza 2 drb.
- 1 éves kancza 3 drb.
- választott kancza 1 drb.
- igásló 1 drb.
- nyergeslő 5 drb.
- 5 éves herélt 2 drb.
- 4 éves herélt 20 drb.
- 3 éves herélt 18 drb.
- 2 éves herélt 12 drb.

A mezőhegyesi m. kir. állami
ménésparancsnokság.

1020

479/1896. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a mezei rendőrök és éjjeli őrk részére szükséges 6 drb hosszú szűr, 6 drb szürkankó, 4 drb fekete szűr és 6 drb darócznadrág szállítása iránt f. é. július hó 13-án délelőtt 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: a) a hosszú szűrre darabonként 20 frt, b) a fehér szürkankóra darabonként 10 frt, c) a fekete szűrre darabonként 10 frt, d) a darócznadrágra darabonként 6 frt.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1896 évi június hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Wannay Gyula

aljegyző.

509/1896. g. sz.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a városi legelőkre a sertések f. évi július 7-től kibocsáthatók. A legeltetési díjak a városi pénztári hivatalnál befizetendők, mely hivatal a legeltetési díjak befizetésekor kiszolgáltatja a legeltetési jegyeket, mely jegyekkel a sertések a legelőkre bocsáthatók.

Arad szab. kir. város gazdasági széke 1896. évi június hó 6-án.

Varjassy Lajos,
tanácsnok.

5980/896. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892 évi március hó 5-én 14837 sz. a. kiadott s a vasárnapi mukaszünetre vonatkozó körrendelete értelmében értesitem az érdekelteket, hogy június hó 1-től augusztus hó 1-éig eső vasárnapokon az alább jelölt ipari munkák és kereskedelmi üzleteknek délelőtt 10 óráig gyakorolhatók u. m.

1. a gépipárnál sürgős és halaszthatatlan javítási munkák;
2. a kisipárnál sürgősen rendelt javítási munkák;
3. a pékipárnál az áru elkészítése és szállítása;
4. a mészáros, hentes és kolbászkészítő ipárnál az elkészítés elárúsítás és szállítás.
5. bank és váltó üzletet;
6. boltok minden kereskedelmi elárúsító és szolgálat közvetítő üzletek;
7. borkereskedések;
8. cselédszerző intézetek;
9. elárúsító üzletek;
10. fehérítési ipárnál;
11. fűszer, rövid áru, divat, vas és egyéb kereskedések
12. vad kereskedések,
13. baromfi kereskedések és minden más hasonló ipari és kereskedelmi üzletekben az elárúsítás és házhoz szállítás;
14. szatócs üzletek;
15. kereskedelmi és ipari irodákban a kereskedelmi és ipari alkalmazott irodabeli munkája;

A jelen hirdetményben foglaltat azzal adom értesítésére az érdekelteknek, hogy mind azok ellen, kik az előirt rendelkezéseket be nem tartják, az 1891 évi XIII. t. oz. 6 §-a értelmében cog a büntető eljárás folyamatba tételni.

Sarlot

főkapitány.

A jegyzői teendőkben jártas nőtlen

irnok

kerestetik

a banesdi körjegyzőség részére.

Évi fizetése **240 frt** és a mosáson kívül teljes ellátás.

Az azonnali belépés kívánatos, ez iránt kéretnek a jelentkezők alólírott jegyzőhöz fordulni.

Horváth Géza,

1016 körjegyző.

1705/1896. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város polgármestere mint első-foku vízjogi hatóság közírré teszi, hogy Arad sz. kir. város közönségének az iránti kérvényét, hogy a városi csatornák szenny-vizeinek a talaj által megszürt állapotban a mezőhegyesi élőviz-csatornába való bevezetésére szolgáló vízi-mű engedélyeztessék, mellékleteivel együtt 1896. évi július hó 3-tól kezdve 30 napra hivatalában közszemlére kiteszi, s hogy ezen kérvénynek a városi tanácsstermében történő tárgyalására 1896. évi augusztus hó 5-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzte.

Az érdekeltek felhivatnak, hogy a tervezett munkálatnak engedélyezése ellen netáni észrevételeiket, a közszemlére kitétel ideje alatt írásban a polgármesteri hivatalba nyújtsák be, vagy az engedélyezési tárgyaláson szóval vagy írásban terjesszék elő, mert különben a határozat további meghallgattatás nélkül fog meghozatni.

Arad, 1896. évi július hó 1-én.

Salacz,

kir. tanácsos, polgármester.

2209/1895.

1619

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közírré teszi, hogy Klein Mihály végrehajtónak István Paraszka férj. Junuczás végrehajtást szenvedő elleni 42 frt 67 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécskai kir. járásbírósa területén lévő, a Szemlak község határában fekvő, a szemlaki 883. sz. tjkvben A+1. sorszám alatt foglalt ingatlanra 186 frtban és a szemlaki 1178. sz. tjkvben A+1. sorsz. alatt foglalt ingatlanra az árverést 238 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. augusztus hó 17-én d. e. 10 órakor Szemlak község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. ca. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3833. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. -oz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átvezeteltetni.

Kelt Pécskán 1896. évi március hó 19-én.

A pécskai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

Novák,
kir. járásbíró.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánlkozik minden bárhol és bárk által hirdett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart, következő megbízható hatású szereket:

Chínin-cukor es Chínin csokolade gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az ő világhírben el van torjodve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek szerint, legmegbízhatóbb szedőhideglelés ellen felöltök számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatású és ártalmatlan szerekből összeállított hajfestőszer. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppeje. Bármely fogfájást azonnali megszűntet. 1 üveg 35 kr

Serail-artzkenőcs. Az arsoni mutatózó májoltok elűzése a legalkalmasabb szer, mely bőrszépítő hatásában minden más szert felülmúl. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitűnő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pinocéjéből. Ára 1 üvegnek 3 60 frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 frt 50

Chinabor. 2% Chinin tartalommal. Egy 80 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin és vasoxíd tartalommal. Egy 80 centiliteres üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Fűt és szag nélkül, vörös és sárga színben. Egy 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertya fényűvel. Hat percig égő, 1 drb 90 kr. 12 percig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 percig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszínben) 1 adag 1/2 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalsams. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle reuma és ízületi fájdalom ellen igen hatékony és keserűt szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora. mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Minden gyógyszer — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek.

Uyanocok ezen gyógyszertárban minden vegyviszáltra megbízásuk elfogadhatnak és lelkiismeretesen teljesítenek.